

Oponentský posudek disertační práce

Univerzita Karlova v Praze Katolická teologická fakulta

Katedra teologické etiky a spirituální teologie

Název disertační práce: **Spolupráca kňazov s ŠTB z historicko-etického hľadiska.**

Problematika etického kompromisu v spolupráci duchovných s ŠTB

Vedoucí práce: **prof. Dr. Albert-Peter Rethmann**

Autor: Jozef Pavol

Oponent: doc. Jindřich Šrajer, Dr. theol.

Disertační práce Jozefa Pavola - s názvem **Spolupráca kňazov s ŠTB z historicko-etického hľadiska**. Problematika etického kompromisu v spolupráci duchovných s ŠTB - postrádá požadované odborné kvality. Z neohraničeného názvu práce, z úvodu, ani z autorem formulovaného zaměření práce není zřejmý její cíl. Není ani zřejmé, zda půjde o reflexi spolupráce kněží (katolických?) s ŠTB v tehdejší Československu, nebo jen na Slovensku, či jen ve spišské diecézi? Po přečtení úvodních pasáží je čtenář v hledání odpovědí na tyto základní otázky, zmaten a dezorientován. Čtenářova bezradnost se umocňuje po porovnání názvu práce a jeho podtitulu s obsahem posledního odstavce na s.10.??? Autor si navíc plete cíl práce a její metodiku. Z úvodních pasáží je pouze jasné, že práce je členěna na dvě části - na část historickou a etickou.

První část má ambici, nabídnout pohled na katolické (teprve zde je upřesnění adresátů) kněze jako tajné spolupracovníky ŠTB, v historické perspektivě. Její úroveň je bohužel poznamenána nedostatky autora, které jsou patrné z již zmiňovaných úvodních pasáží. Autor postrádá schopnost komplexního a diferencovaného přístupu ke zpracovávané tematice. Nezvládá odbornou metodologii. Text je pro čtenáře nepřehledný. Autor se utápí ve zbytečných detailech. Přebíhá od jednoho ke druhému, bez patřičné myšlenkové linie a přesného vymezení zpracovávaného tématu. Psaný text první části neodpovídá ani na str. 44 formulovanému cíli této části. Smysl takto koncipované části je problematický. Bylo možné problematiku STB nejdříve zasadit do celkového ideologického kontextu totalitních režimů. Bylo možné také krátké srovnání fungování policejních tajných složek v jednotlivých totalitních zemích, s cílem objasnit tak lépe praktiky STB vůči církvi, hledání spolupracovníků mezi kněžími v tehdejší Československu, s možným rozlišením jejího fungování v Čechách a na Slovensku. Měl být také diferencovaně objasněn zájem STB o církve (oficiální, tajnou) aj. Hodnocení ostatních částí prvního bloku by bylo jen opakováním již dříve řečených námitek. Tato část, a obávám se, že tím i celá práce, má hodně daleko do požadovaných kvalit odborné práce! Tato kritika nezpochybnuje možnost, že některé dílčí části mohou být (jsou) zpracovány dobře.

Druhá část práce má být pohledem na katolické kněze jako tajné spolupracovníky ŠTB. Má jít o etickou perspektivu. Tato část je umocněním odborných nedostatků autora. Je zřejmé, že autor dobře nepochopil problematiku. Snaží se spojovat nespojitelné a srovnávat nesrovnatelné. Míchá jedno s druhým. Používá rozlišení (statky x hodnoty), které dávno není v etické argumentaci aktuální. Franz Böckle a Bruno Schüller určitě nejsou současní moralisté aj. Budiž jistým ospravedlněním autora, že probíraná tematika není jednoduchá na zpracování, ale takové zpracování, jaké autor nabízí, si skutečně nezaslouží.

Je mi to velice líto, ale práci nemohu hodnotit jinak, než jako nedostatečnou. **Nemohu jí doporučit k obhajobě!** Nechci tím autora srážet, spíše jen povzbudit k tomu, aby téma znovu promyslel a dal mu takovou podobu, která bude hodna kvalit disertační práce.

České Budějovice
7. 4. 2011

doc. Jindřich Šrajer, Dr. theol.